

CHEMICKO-TECHNOLOGICKÉ NÁZVOSLOVIE

Na ďalších schôdzkach, na ktorých sa zúčastnil aj *doc. Dr. B. Stehlik*, navrhla Komisia slovenské názvy pre rôzne fyzikálne-chemické pojmy. Podkladom jej práce bola zpráva o ustálení fyzikálne-chemických symbolov, ktorú ako *Extrait des Comptes-Rendus de la XIV Conférence, str. 109—119*, uverejnila la *Commission des Symboles physico-chimiques et la Coordination des terminologies scientifiques* (Union internationale de Chimie) spoločne s la *Commission des Unités et Symboles, la Commission des Notations thermodynamiques* (Union internationale de Physique pure et appliqué). Táto zpráva vyšla aj ako osobitná príloha k č. 3—4 časopisu *Bulletin de la Société Chimique de France*, ročník 1948.

Podrobné odôvodnenie ustálených symbolov nájde záujemca v pôvodnej literatúre. Do pracovnej pôsobnosti Komisie pre ustálenie slovenského chemicko-technologického názvoslovia pripadlo iba navrhnúť správne slovenské názvy pre jednotlivé pojmy, a azda aj upozorniť všetkých čitateľov i prispievateľov do Chemických zvestí, aby používali podľa možnosti iba Medzinárodnou úniou schválenú symboliku. Symboly, ktoré sú uvedené v zátvorkách, odporúčame používať iba výnimočne.

FYZIKÁLNE KONŠTANTY.

F	Faradayova konštanta,	g	gravitačná konštanta
N	Avogadrovo číslo,		(štandardná hodnota),
R	(plynová konštanta,	h	Planckova konštanta,
	¹ Rydbergova konštanta	k	Boltzmannova konštanta,
c	rýchlosť svetla vo vákuu,	m	hmota elektrónu v klude.
e	elementárne množstvo kladnej elektriny,		

FYZIKÁLNE JEDNOTKY.

(Symboly sú vytlačené alebo stojatým písmom, alebo gréckymi písmenami):

A	ampér,	⁰ K	stupeň Kelvina,
V	volt,	Å	Ångströmova jednotka,
Ω	ohm,	μ	mikrón,
W	watt,	m	meter,
F	farad (jednotka pre kapacitu),	g	gram,
		l	liter,
H	henry,	n, N	normalita,*
⁰ C	stupeň Celsia,	m, M	molarita,*
⁰ F	stupeň Fahrenheita,		

*) Symbol je od chemického vzorca oddelený spojovacím znamienkom.

MATEMATICKÉ KONŠTANTY A SYMBOLY.

(Symboly sú vytlačené alebo stojatým písmom, alebo gréckymi písmenami).

e	základ prirodzených logaritmov,	δ	veľmi malý prírastok alebo veľmi malé množstvo,
π	Ludolfovo číslo,	Σ	súčet,
d	diferenciál,	Π	súčin,
∂	parciálny diferenciál,	f, φ	funkcia.
Δ	prírastok,		

VŠEOBECNÁ FYZIKA A CHÉMIA.

(Symboly sú vytlačené alebo gréckymi písmenami, alebo kurzívou)

l	dĺžka, priemerná voľná dráha molekuly, výška,	v, V	objem,
		ρ, d	hustota,
h		$\kappa (K)$	kompresibilita (stlačiteľnosť),
d	priemer, vzdialenosť,	η	viskozita,
ϱ	priemer molekuly,	φ	fluidita (tekutosť),
r	polomer,	$A (s, \omega)$	povrchová plocha,
m	hmota,	ϑ	dotykový uhol
M	molekulová váha,	$\gamma (\sigma)$	povrchové napätie
A	atomová váha,	Γ	prebytok povrchovej koncentrácie
Z	atomové číslo,	n	počet molov
Z, J	gramekvivalent,	N	počet molekúl
t	čas,		stechiometrický počet molekúl
	časový interval (predovšet-		
τ	kým doba polovičného rozkladu),	x, X	molárny zlomok
ν	frekvencia (vlnčet),	m	molalita
v, c	rýchlosť,	c, C	koncentrácia
$u, v, w,$	složky rýchlosti,	s	rozpusťnosť
ω	uhlová rýchlosť,	D	difúzny koeficient
f, a	zrýchlenie,	K	chemická rovnovážna kon- štanta
g	gravitačné zrýchlenie,		
F	sila,	k	konštanta rýchlosti chemickej reakcie
X, Y, Z	složky sily,	Z	počet srážok molekúl
I	moment sotruvačnosti,	η	výkonnosť
p, P	tlak,	ψ	vlnová funkcia
Π	osmotický tlak,		

TEPLO A TERMODYNAMIKA.

(Symboly sú vytlačené alebo gréckymi písmenami, alebo kurzívou)

T	absolútna teplota	U, E	vnútorná energia
$\vartheta (t)$	teplota (nie v absolútnej stupnici)	$H (I)$	entalpia
$\lambda (\kappa)$	tepelná vodivosť	S	entropia
E	energia (všeobecný symbol)	F	voľná energia (Helmholtzova funkcia)
$w (W)$	práca dodaná sústave	G	Gibbsova funkcia
$q (Q)$	teplo dodané sústave	μ	chemický potenciál
c_p, c_v	špecifické teplo	a	aktivita
C_p, C_v	molárne teplo	f, γ	aktívny koeficient
γ, κ	pomer špecifických tepiel	g	osmotický koeficient

E L E K T R O C H É M I A.

(Symboly sú vytlačené alebo gréckymi písmenami, alebo kurzívou)

α	disociačný stupeň elektrolytu	u (s indexom)	pohyblivosť ionov
z	mocnosť ionu	n (s indexom)	(T) prevodné číslo
I	ionová sila	E	elektromotorická sila galvanického článku
A	ekvivalentová vodivosť	c, e, π (s indexami)	potenciál elektródy
l (s indexom)	ekvivalentová vodivosť ionov	$\eta (\pi)$	elektrolytická polarizácia, napätie

E L E K T R I N A

(Symboly sú vytlačené alebo gréckymi písmenami, alebo kurzívou)

$Q (q)$	množstvo elektriny	$\rho (r)$	špecifický odpor
V, ψ, φ	potenciál, potenciálny rozdiel	$\kappa (\sigma, \gamma')$	špecifická vodivosť
ζ	elektrokinetický potenciál	L	samoindukcia
X, E	potenciálny spád v elektrickom poli	C	elektrostatická kapacita
I, i	intenzita elektrického prúdu	ρ	hustota nábojov
R	elektrický odpor	σ	povrchová hustota nábojov
		ε	dielektrická konštanta
		μ	dipólový moment

M A G N E T I Z M U S.

(Symboly sú vytlačené alebo gréckymi písmenami, alebo kurzívou)

<i>H</i>	intenzita magnetického poľa	<i>M</i>	magnetický moment
Φ	magnetický tok	<i>B</i>	magnetická indukcia
μ	magnetická permeabilita		

O P T I K A

(Symboly sú vytlačené alebo gréckymi písmenami, alebo kurzívou)

λ	vlnová dĺžka	z	molárny extinkčný koeficient
ν	frekvencia (vlnôčet)	ω	uhol optického otočenia
<i>I</i>	intenzita svetla	$[\alpha]$	špecifická optická otáčavosť
<i>n</i> (s indexom)	index lomu	α	špecifická magnetická otáčavosť.
<i>r</i> (s indexom)	špecifická refrakcia		
<i>[R]</i> (s indexom)	molárna refrakcia		

Komisia pre ustálenie slovenského chemicko-technologického názvoslovia.

NOVÉ KNIHY A ČASOPISY

ŽURNAL PRIKLADNOJ CHIMII, odborný časopis venovaný prácam v aplikovanej chémii. Vydáva Akadémia vied SSSR, vedie Akademik *A. E. Porai-Košic* s redakčným kruhom. Vychádza každý mesiac, jednotlivé čísla majú rozsah priemerne 100 strán formátu 165 × 255 mm. Cena každého čísla je 10 rub. 50 kop.

Zpomedzi 160 prác, ktoré sovietski chemici publikovali v XX. ročníku (1947) tohto časopisu, spomenieme pre informáciu aspoň niekoľko riešených problémov: Polarografické stanovenie Rh v prítomnosti Ir a Pt. Výroba ebonitu rýchlou vulkanizáciou. Príprava plastických hmôt kondenzáciou melamínu a formaldehydu. Vo vode rozpustné alkálie v portlandských cementoch. Teória chemisorpcie. Príprava kyseliny nikotínovej. Teória absorpcie kyslíčnikov dusíka v H₂SO₄. O fotografickom účinku benzimidazolu. Reakcie etylénoxydu s etylalkoholom. Fyzikálne chemické výskumy pri výrobe amóniakovej sody. Chemická konštitúcia a parazitocídna aktivita. Použitie elektrodialýzy pri extrakcii alkaloidov z rastlinného materiálu. Deriváty antrachinonu. O mechanizme hydratacie acetylénu atď.

V prvých 7 číslach bol azbukou písaný súhrn každej práce preložený do angličtiny. V ďalších číslach sa však už ani anglický